

9. Vaste met het verbum verbonden elementen.

Vaste woordverbindingen maken veelal eerder deel uit van het woordenboek dan van de zinsleer, maar op enkele punten willen we kort wijzen. In een aantal gevallen gaat het meer om verschillen met het Nederlands dan om moeilijkheden binnen het Hebreeuws.

Vorm van de met het verbum verbonden elementen. ↑

Aangezien er in het Bijbels Hebreeuws geen naamvallen meer zijn, is het niet mogelijk om andere dan volgorde elementen te herkennen. Omdat prepositionele uitdrukkingen vaak na het onderwerp en, zo aanwezig, het lijdend voorwerp staan, is het niet altijd zonder meer vaststelbaar of een prepositie met een werkwoord verbonden is of niet. Wanneer de volgorde ambigu is kan alleen de betekenis uitsluitsel geven:

[1]	Ruth 1:1	וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם					
		wa-	yyelək	īš	mi-	bbēt	leḥem
		en	ging	man	uit	Beth	lehem
		er ging een man uit Bethlehem					

In bovenstaand voorbeeld [1] is het niet vaststelbaar, maar doet het er ook nauwelijks toe, of het de bedoeling is dat **מִבֵּית** **לֶחֶם** een bijstelling is bij **אִישׁ** dan wel een complement bij het verbum **וַיֵּלֶךְ**. Het werkwoord **הלך** kan verbonden worden met het voorzetsel **מן**, maar een prepositionele verbinding kan ook als bijstelling bij een naamwoord gebruikt worden (vgl

[hoofdstuk 13](#)). Anders geeft de betekenis van een zin uitsluitel.

Congruentie. ↑

In veel talen is congruentie tussen onderwerp en werkwoord een vanzelfsprekendheid. Al eerder zagen we dat dat in het Hebreeuws een probleem is bij het werkwoord **היה** (zie [hoofdstuk 6](#)). Ook bij andere werkwoorden is de congruentie soms afwezig. Heel gebruikelijk is het gebruik van de 2de persoon masc. plur. in plaats van de 2de pers. fem. plur., zie voorbeeld [2]. Het beste valt dit verschijnsel te verklaren als een gevolg van het langzamerhand verdwijnen van de vrouwelijke vorm, al zou er ook sprake kunnen zijn van verwarring over de klank van de afsluitende nasaal: /m/ of /n/.

[2]	Ruth 1:8	שׁוּבָנָה ... עִמָּכֶם ... כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם				
		šobnā	... ʿimmākem ...	ka-	ʾāšer	ʿāšitē
		keert terug (plur. fem.)	met jullie (plur. masc.)	zoals	REL.	jullie deden (plur.masc.)
		keert terug ... met jullie ... zoals jullie deden				

Vaste relaties van verba met preposities. ↑

Veel werkwoorden worden vaak met dezelfde prepositie verbonden. Feitelijk is dit eerder een zaak van het woordenboek dan van de syntaxis, maar men dient er wel op te letten. We geven enkele voorbeelden van werkwoorden die een verschillende betekenis of betekenisnuance vertonen al naar gelang de prepositie die ermee verbonden is. Zo vinden we **קרא** verbonden met een object, en met de preposities **ב** en **ל**. **קרא** met volgend object betekent gewoonlijk 'lezen', waarbij min of meer wordt geïmpliceerd dat het object volledig gelezen is of wordt.

[3]	Jer. 51:63	וְהָיָה בְּכַלְתְּךָ לְקַרְא אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה										
		wə-	hāyā	kə-	ḵallotkā	li-	qrō	ʿet	ha-	ssep̄er	ha-	zzē
		en	het zal zijn	zoals	jouw beëindigen	te	lezen	OBJ.	het	boek	het	dit
		En zodra je klaar bent met dit boek te lezen ...										

קרא met volgende prepositie **ב** heeft twee geheel verschillende functies. In de eerste plaats kan **ב**, enigzins los van het werkwoord, aangeven hoe de handeling verricht wordt. Het werkwoord betekent dan 'roepen'. Een nauwere verbinding is er wanneer **ב קרא** zoveel betekent als 'lezen in'. De tegenstelling met **קרא** + object is waarschijnlijk dat de prepositionele uitdrukking meer betekent ' bezig zijn met lezen in'.

[4]	Gen. 39:14	וַאֲקַרְא בְּקוֹל גָּדוֹל				
		wà-	ʿeqrā	bə-	qōl	gādōl
		en	ik riep	met	stem	groot
		en ik riep met luider stem				

[5]	Deut. 17:19	וְהִיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל־יְמֵי חַיָּו								
		wə-	hāyətā	ʿimmō	wə-	qārā	bō	kōl	yāmē	ḥayyāw
		en-	zij zal zijn	bij hem	en	hij zal lezen	erin	alle	dagen	zijn leven
		Zij (de wet) moet bij hem zijn en hij moet daar al zijn levensdagen in lezen								

Ook קרא ל heeft twee geheel verschillende functies. De lossere verbinding met ל heeft de betekenis 'roepen tot', 'roepen'. De andere verbinding die naast het voorzetselvoorwerp ook nog een object heeft, heeft de gespecialiseerde betekenis 'noemen'.

[6]	Gen 39:14	וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵּיתָהּ				
		wa-	ttiqrā	l-	ʿanšē	bētāh
		en	zij riep	tot	mannen	haar huis
		zij riep de mannen van haar huis				
[7]	Gen. 1:5	וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם				
		wa-	yyiqrā	ʿēlohīm	lā-	ʿōr yōm
		en	hij riep	God	tot het	licht dag
		en God noemde het licht 'dag'				

Infinitivus constructus voorafgegaan door een prepositie. ↑

De infinitivus constructus kan zowel een nominale als verbale functie hebben. De nominale functie komt vaak tot uitdrukking in het adverbiale gebruik van deze vorm. Normalerweise wordt de infinitivus dan ingeleid door de prepositie ל.

[8]	Gen 18:29	וַיִּסַּף עוֹד לְדַבֵּר				
		wa- en	yyoseḇ hij voegde toe	°ōd nog	lā- te	dabber spreken
		en hij sprak verder				

De verbinding van de infinitivus constructus met ל is echter zo gebruikelijk geworden dat de samenstelling als een geheel gaat functioneren. Zo kan deze verbinding functioneren als subject in een nominale zin, evenals echter de infinitivus constructus zonder inleidende prepositie. In het volgende voorbeeld staan beide naast elkaar.

[9]	1 Sam. 15:22	הִנֵּה שְׁמַעַ מְזַבַּח טוֹב לְהַקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים									
		hinnē zie	šəmoa ^c horen	mi- vanaf	zzəḇaḥ slachtoffer	ṭōb goed	lā- te	haqšīb luisteren	me- vanaf	ḥeḷəḇ vet	°ēlīm rammen
		Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffers, luisteren beter dan het vette der rammen.									

De vorm ingeleid met ל kan echter niet het subject van een verbale zin zijn.